

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دستیار دادگاه حقوقی

شرایط تشکیل جلسه دادرسی

دکتر عزت الله امانی شلمزاری (عضو معاون دیوان عالی کشور)
مجید عطایی جنتی (رئیس شعبه دادگاه عمومی و حقوقی)
آمنه خدادادی (مستشار معاونت قضایی قوه قضائیه)
سحر زارع خفری

نشر حقوق پویا

فهرست مطالب

۱- مقدمه	۱
۱-۱ کلیات	۲
۲- شرایط فراهم بودن موجبات تشکیل جلسه اول دادرسی	۵
۱-۲ فاصله ابلاغ وقت به اصحاب دعوا و روز جلسه	۵
۲-۲ نحوه اختاریه صحیح (ابلاغ اوراق قضایی)	۱۵
الف) ابلاغ به اشخاص حقیقی	۱۶
۱. چگونگی ابلاغ در صورت تغییر آدرس خوانده	۱۷
۲. درج تاریخ ابلاغ با تمام حروف	۲۰
۴. امتناع شخص مخاطب از قبول اوراق در آدرس اعلامی	۲۲
۴. ابلاغ به شخص زندانی	۲۴
۵. عدم شناسایی اقامتگاه خواهان	۲۸
۶. اشتباه نوشته شدن نام و نام خانوادگی خواهان	۳۵
۷. ابلاغ دادخواست به اهالی معین	۳۸
۸. ابلاغ الکترونیکی (مواد ۱۲ و ۱۳ آیین نامه نحوه استفاده از سامانه‌های رایانه‌ای)	۳۹
۹. ابلاغ اوراق به ورشکسته	۴۶
۱۰. ابلاغ در اقامتگاه قراردادی	۴۷
۱۱. تسری ماده ۲۲ قانون صدور چک به دعاوی حقوقی	۴۹
ب) ابلاغ به اشخاص حقوقی	۵۲
۱. ابلاغ به وکیل ادارات و شرکت‌ها	۵۲

۲. موارد ابلاغ واقعی به اشخاص حقوقی..... ۵۳
۳. امکان یا عدم امکان نشر آگهی در مورد اشخاص حقوقی..... ۷۰
۴. ابلاغ اوراق به نماینده حقوقی ادارات..... ۷۳
- ۲-۳ در قید حیات بودن اصحاب دعوا ۷۷
- ۲-۳-۱ نمونه قرار توقیف دادرسی..... ۷۸
- ۲-۳-۲ فوت وکیل..... ۷۹
- ۲-۳-۳ فوت خواهان یا خوانده در دعوی قائم به شخص (تمکین)..... ۷۹
- ۲-۴ عدم ورشکستگی یکی از اصحاب دعوا در جریان دادرسی..... ۸۱
- ۲-۵ عدم حجر یکی از اصحاب دعوا در جریان دادرسی..... ۸۴
- ۲-۵-۱ چگونگی تعیین قیّم در صورت حجر خوانده..... ۸۴
- ۲-۶ حضور قاضی دادگاه..... ۸۶

۳- نکاتی که در نحوه نوشتن صورتجلسه دادرسی باید رعایت گردد..... ۸۸

- ۳-۱ تاریخ تشکیل و خوانا بودن صورتجلسه دادرسی..... ۸۸
- ۳-۲ نوع وقت پرونده..... ۸۸
- ۳-۳ حضور یا عدم حضور طرفین..... ۸۹
- ۳-۳-۱ تکلیف دادگاه در مورد حضور اصحاب دعوا در صورت زندانی بودن یکی از آنها..... ۹۰
- ۳-۴ حضور یا عدم حضور و کلاء طرفین..... ۹۱
- ۳-۴-۱ عدم حضور وکیل در جلسه دادرسی در تعدد وکیل..... ۹۲
- ۳-۴-۲ الزامی بودن یا نبودن حضور وکیل در جلسه دادرسی..... ۹۵
- ۳-۵ وصول یا عدم وصول لایحه..... ۹۷
- ۳-۵-۱ وصول لایحه دفاعیه خوانده پس از ختم رسیدگی..... ۹۷
- ۳-۶ مکان جلسه دادرسی..... ۹۹
- ۳-۷ تشکیل جلسه دادرسی در روزهای غیر تعطیل و وقت اداری..... ۱۰۰
- ۳-۸ درج اظهارات اصحاب دعوا در صورتجلسه دادرسی..... ۱۰۰
- ۳-۹ درج امضاء یا اثر انگشت اصحاب دعوا در صورتجلسه دادرسی..... ۱۰۰
- ۳-۱۰ قلم خوردگی، نوشتن بین سطوح..... ۱۰۱

بخش مهمی از آئین دادرسی مدنی اختصاص به تشکیل جلسه دادرسی دارد. با تکمیل پرونده توسط مدیر دفتر شعبه و ارسال آن به دادگاه در جهت صدور دستور برای تعیین وقت دادرسی، فرایند دادرسی شکل گرفته و دادرسی آغاز و با اصدار رای پایان می پذیرد. در این مسیر، هر یک از متداعین پرونده حقوق و تکالیفی دارند که در همان مقطع قابل اعمال می باشد. در مرحله اول، اقامه دعوا با تقدیم دادخواست است که از سوی خواهان شروع می شود و در مرحله بعد اجرا و انجام دادرسی است. انجام دادرسی نیازمند مقدماتی می باشد که از زمره این مقدمات بحث ابلاغ است. ابلاغ اوراق برای تشکیل جلسه دادرسی بسیار مهم و درخور اهمیت است. چنانچه این مهم به نحو صحیح انجام نشده باشد، امر دادرسی و تشکیل جلسه با مشکل مواجه شده و دادرسی با تاخیر خواهد افتاد و موجبات اطاله دادرسی را فراهم می کند.

همانطور که در جلد اول، دوم و سوم کتاب دستیار دادگاه حقوقی اشاره شد مقام قضایی هنگامی که پرونده به ایشان ارجاع می شود اولین نکته ای که باید دقت نماید این است که صلاحیت دارد یا خیر در صورت داشتن صلاحیت می بایست وفق ماده ۶۴ قانون آیین دادرسی مدنی در صورت تکمیل بودن دادخواست دستور تعیین وقت رسیدگی را صادر نماید که در جلد دوم کتاب به شرایط دادخواست و در جلد سوم نیز به شرایط صدور دستور تعیین وقت رسیدگی اشاره شد. حال وقتی که دستور تعیین وقت رسیدگی صادر گردید و طرفین دعوا در جلسه رسیدگی حاضر شوند می بایست نکاتی رعایت شود که در این مجلد به این نکات اشاره می شود.

موضوع این کتاب ناظر به شرایط صدور دستور تعیین وقت رسیدگی و مقررات حاکم بر جلسه دادرسی می باشد. درصدد هستیم با رویکردی جدید و در قالب

عملی و رویه محاکم به این موضوع پرداخته و نشست‌های قضایی برگزار شده را در مورد مسائل مورد بحث یادآوری نماییم. این کتاب در سه فصل نوشته شده است که هر یک نیز مباحثی دارد. در فصل اول، کلیات و در فصل دوم شرایط فراهم بودن موجبات تشکیل جلسه دادرسی و در فصل سوم نگارش صورتجلسه اشاره شده است. شیوه پژوهشی که در این کتاب به کار گرفته شده است، از یک سو تجزیه و تحلیل آئین و نظام دادرسی مدنی و از سوی دیگر ملاحظه و نگاهی مستقیم و نزدیک به رویه قضایی جاری در مراجع عالی قضایی مانند شعب دیوان عالی کشور و دادگاه تجدید نظر استان است. این شیوه همان است که نگارندگان تا کنون در سایر نوشته‌های خود نیز آن را بکار برده‌اند.

۱-۱ کلیات

تشکیل جلسه دادرسی به صورت قانونی زمانی امکان پذیر است که موجبات و تشریفات آن فراهم و رعایت شده باشد. با تجمیع این شرایط دادرسی شکل قانونی به خود گرفته و دادرس می‌تواند با ورود به اصل اختلاف در مورد آن تعیین تکلیف نماید. این شرایط عبارتند از:

۱- **کامل بودن دادخواست:** زمانی دستور وقت رسیدگی توسط قاضی دادگاه صادر می‌شود که دادخواست کامل شده باشد. چنانچه دادخواست به صورت ناقص به دادگاه ارسال شده باشد و دادگاه نتواند رسیدگی را انجام بدهد، قاضی دادگاه در اجرای ماده ۶۶ آئین دادرسی مدنی جهات نقص را در صورت مجلس قید و به دفتر دادگاه جهت صدوریه اخطار رفع نقص اعاده می‌نماید. این موضع در جلد دوم کتاب بدان پرداخته شده است.

۲- **ابلاغ:** ابلاغ به طرفین بایستی به نحو صحیح به عمل آمده باشد. ابلاغ در معنای حقوقی و قانونی آن به مفهوم آگاه نمودن مخاطب از مفاد اوراق ارسالی از ناحیه دفتر دادگاه می‌باشد. تفاوتی نمی‌کند ابلاغ صورت گرفته به صورت واقعی یا قانونی